

have set denne Sag væsentlig fra den borgerlige Friheds Standpunkt, have derfor heller ikke paa nogen Maade havt Noget imod den forurettede Privates Anklage at indvende, tværtimod, de have meget snarere ment, at der skulde gaas endnu langt videre, og talentfulde Forfattere, som særlig have kastet sig over denne Del af Spørgsmaalet, have endog villet hævde, at der ikke alene skulde indrømmes den private Forurettede en Ret til at paatale, men at man overhovedet burde indføre det, som Romerne kaldte *actio popularis*, at man overhovedet burde indføre det Princip, at enhver kunde paatale en begaaet Forbrydelse, selv om han ikke var fornærmet ved den, en Regel, som jo i Principet kan siges at bestaa i England. Det er en Fordring, der er bleven opstillet fra den borgerlige Friheds Standpunkt, og det er netop blevet stærkt urgeret, at denne Fordring maatte stilles i Lande, hvor man havde Parlamentarisme, fordi Parlamentarisme betød hensynsløs Partiregjeri, og som Følge deraf kunde Minoriteterne under saadanne Forhold ikke være sikke paa, at Anklagemagten blev tilstrækkelig loyalt anvendt. Det er disse Bemærkninger, jeg blot her vil tillade mig at gjøre, ikke fordi jeg i og for sig tror, at det vilde være rigtigt eller praktisk heldigt at gaa saa vidt, men blot for at gjøre det mere klart, hvor fuldstændig man er paa Vildspor, naar man tror, at der i den private Anklagemyndighed skulde ligge nogen Fare for den borgerlige Frihed. Der ligger i den private Anklagemyndighed ingen anden særlig Fare end den, man naturligvis aldrig kan undgaa, at det undertiden kan hændes, at en saadan Ret kan benyttes til Udpræsninger; men Udpræsninger af denne Art kan man alligevel ikke undgaa, thi de kunne finde Sted blot med Hensyn til Spørgsmaalet, om man skal angive eller anmelde en Forbrydelse, hvorom man er kommen til Kundskab, eller ikke. — Hele dette System, denne Ordning af Kriminalprocessen, hvorefter Anklageprincippet bliver det til Grundliggende, har ogsaa store Fordele i almindelig statsretlig Henseende, store Fordele udover det rent processuelle Gebet, og een Fordel har det, som sikkert ikke maa undervurdes i et Land, hvor man ønsker at udvise sig i Overensstemmelse med den konstitutionelle Forfatnings Grundtanke, og det er den, at det i høi Grad vil tjene til at holde Dommerstillingen ren, tjene til at stærpe Begrebet om Dommeren som den Upartiste mellem Regjeringen eller Statsmagten og det for Forbrydelser forfulgte Individ, og ikke som den, der naturlig er henvist til at tage Parti for en af Parterne. Netop denne Sammenblanding, som nu finder Sted af Dommermyndighed og Anklagemyndighed, er fra dette Synspunkt betragtet ikke heldig, fordi den bidrager til at skade den Forestilling, som man maa ønske mere og mere vil gjøre sig gjældende haade hos Folket og hos vedkommende Embeds-

klasse selv, nemlig Forestillingen om Dommerstandens uafhængige Stilling som den, der yder Ret og Skjel og deler begge Parter lige imellem. Jeg tror, at uden dette Begreb om en uafhængig Dommerstand er enhver konstitutionel Forfatning umulig, og uden det kan der ikke holdes fornyden Eigenægt mellem Interesserne. Denne Stilling for Dommerstanden vil først under en Anklageproces kunne trænge fuldstændig igjennem; og jeg tror, at, forsaavidt den ikke er saa levende, som ønskeligt kunde være her i vort Land, skyldes det for en ikke ringe Del den Sammenblanding af Politimyndighed, Anklagemyndighed og Dommermyndighed, som nu finder Sted paa Retspletens nederste Trin. Det er Noget, som man ikke maa overse, at det er Kardinalpunktet, Hovedpunktet ved det nye System, hele den Række af Fordele, som grupperer sig om Anklageprocessen. Dernæst følger endvidere som en naturlig og tilbørlig nødvendig Følge deraf — som jeg før bemærkede — at Forhandlingen maa være mundtlig, og det vil i Kriminalprocessen sige, at Bevisførelsen maa foregaa umiddelbart for dem, som skulle dømmes i Sagen. Altsaa, Umiddelbarhedsprincippet maa være det herskende, det er der meget større Nødvendighed for i Kriminalprocessen end i Civilprocessen. Det er for det Første klart, at Bevisspørgsmaalet spiller en større Rolle i kriminelle Sager, medens paa den anden Side den juridiske Deduktion af Parterne og af Sagsførerne spiller en mindre Rolle der end i civile Sager. Kriminelle Sager ere ifølge deres Natur sædvanligvis fra den juridiske Side betragtet temmelig libet udviklede, saa at altsaa den Deduktion fra Sagsførernes eller Parternes Side, som sigter til at klargjøre Sagen for Dommerne, har en underordnet Betydning i den kriminelle Retspleie. Derimod hviler i den kriminelle Retspleie hele Vægten paa Bevisførelsen, og dette gjælder i en endnu højere Grad med Hensyn til Anklageprocessen end med Hensyn til Inkvistitionsprocessen, fordi i Inkvistitionsprocessen er egen Tilstaaelse det normale Bevismiddel, som tilveiebringes i næsten alle Sager eller ialtsaid i de 90 pCt. af Sagerne, hvilket i høi Grad simplificerer Sagen. Naar imidlertid Anklageprocessen indføres, og egen Tilstaaelse saaledes ikke længere kan antages at blive det normale Bevismiddel i alle Sager, saa kommer derved Vægten til i en endnu højere Grad at hvile paa den øvrige Bevisførelse. I Civilprocessen spiller Parternes Bedtagelse en stor Rolle derved, at Parterne ifølge deres Naadighed over Processuren kunne lade mangfoldige Fakta ubestridte, og det Offentlige har da ingen Interesse af at trænge dybere tilbunds deri. Hele denne Betragtningssmaade finder ingen Anvendelse i kriminelle Sager; thi der kan Intet, som i Virkeligheden er relevant for Sagen, lades ube af Betragtning, blot i Genhold til, at det ikke bestrides; der er Bevis nødvendig. Ligeledes er der jo et Bevismiddel, som i civile